

राज्यातील पोलीस स्टेशन स्तरावरील, पोलीस आयुक्तालयातील परिमंडळ स्तरावरील आणि जिल्हा पोलीस अधिक्षक स्तरावरील महिला दक्षता समित्यांची रचना, कार्यपद्धती आणि कार्यकक्षा विहित करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: पीएडब्ल्यू-०२२२/प्र.क्र.६९/विशा-६

मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

दिनांक:- २३ मे, २०२२.

वाचा:- १) पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे दिनांक १९.०६.१९९८ रोजीचे परिपत्रक.
२) विशेष पोलीस महानिरीक्षक (महिला व बाल अपराध प्रतिबंध विभाग), म. रा., मुंबई यांचे दिनांक २२.०२.२०२२ रोजीचे पत्र.

प्रस्तावना:-

पोलीस ठाण्यामध्ये तक्रार घेऊन येणाऱ्या महिलांना सौजन्याची वागणूक देणे, महिलांकडून प्राप्त तक्रारींची विनाविलंब दखल घेणे, पिडीत महिला व मुलींच्या तक्रारी हाताळण्याबाबत समाजातील विविध घटकांचे सहकार्य घेणे याकरिता राज्यातील पोलीस स्टेशन स्तरावरील, पोलीस आयुक्तालयातील परिमंडळ स्तरावरील आणि जिल्हा पोलीस अधिक्षक स्तरावरील महिला दक्षता समित्यांची रचना, कार्यपद्धती आणि कार्यकक्षा विहित करण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.

शासन निर्णय:-

पोलीस स्टेशन स्तरावरील, शहरी भागातील पोलीस आयुक्तालयातील परिमंडळीय स्तरावरील आणि ग्रामीण भागामध्ये जिल्हा पोलीस अधिक्षक यांच्या स्तरावरील महिला दक्षता समितीची रचना, कार्यपद्धती आणि कार्यकक्षा पुढीलप्रमाणे विहित करण्यात येत आहे.

क) समितीची रचना-

१) पोलीस स्टेशन स्तरावरील महिला दक्षता समितीची रचना-

- **अध्यक्ष-** शहरी भागात संबंधित पोलीस स्टेशनचे वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक आणि ग्रामीण भागात पोलीस स्टेशनचे प्रभारी पोलीस अधिकारी.
- **सदस्य-** पोलीस स्टेशन हद्दीमधील १२ महिला.
- **सचिव-** शहरी भागात पोलीस स्टेशनचे दुय्यम पोलीस निरीक्षक किंवा सहायक पोलीस निरीक्षक आणि ग्रामीण भागात प्रभारी पोलीस अधिकारी यांना दुय्यम अधिकारी.
- **सदस्यांची नियुक्ती -** महिला दक्षता समितीच्या सदस्यांची नियुक्ती ही ग्रामीण भागात पोलीस अधिक्षक यांच्याकडून आणि पोलीस आयुक्तालय क्षेत्रात परिमंडळीय पोलीस उपायुक्त यांच्याकडून करण्यात यावी.

२) शहरी भागातील पोलीस आयुक्तालयातील परिमंडळीय स्तरावरील महिला दक्षता समितीची रचना-

- **अध्यक्ष-** संबंधित परिमंडळाचे पोलीस उपायुक्त.
- **सदस्य-** परिमंडळ हद्दीमधील १२ महिला.
- **सचिव-** सहायक पोलीस आयुक्त. (पोलीस उपायुक्त हे परिमंडळातील एका सहायक पोलीस आयुक्ताची सचिव म्हणून नियुक्ती करतील)
- **सदस्यांची नियुक्ती -** महिला दक्षता समितीच्या सदस्यांची नियुक्ती संबंधित परिमंडळीय पोलीस उपायुक्त यांच्याकडून करण्यात यावी.

३) पोलीस अधीक्षक कार्यालय स्तरावरील महिला दक्षता समिती-

- **अध्यक्ष-** पोलीस अधीक्षक
- **सदस्य-** पोलीस अधीक्षक कार्यालय हद्दीमधील १२ महिला.
- **सचिव-** उप अधीक्षक (मुख्या.)
- **सदस्यांची नियुक्ती-** पोलीस अधीक्षक स्तरावरील महिला दक्षता समितीच्या सदस्यांची नियुक्ती संबंधित पोलीस अधीक्षक यांनी मा. पालकमंत्री यांच्या संमतीने करण्यात यावी.

ख) महिला दक्षता समितीमध्ये नियुक्त करावयाच्या सदस्या-

महिला दक्षता समितीमध्ये खाली नमूद केल्याप्रमाणे महिलांची सदस्य म्हणून नियुक्ती करण्यात यावी-

१. डॉक्टर, वकील या व्यवसायामध्ये किमान ५ वर्षे कार्यरत महिला- नियुक्त करावयाच्या सदस्यांची संख्या-३.

२. महिलांसाठी कार्यरत असलेल्या आणि महिला व बाल विकास विभागाकडून मान्यताप्राप्त/नोंदीत स्वयंसेवी संस्था (एन. जी. ओ.) यांमधील महिला प्रतिनिधी-नियुक्त करावयाच्या सदस्यांची संख्या-३. (महिलांसाठी कार्यरत असलेल्या आणि महिला व बाल विकास विभागाकडून मान्यताप्राप्त/नोंदीत स्वयंसेवी संस्था (एन.जी.ओ.) यामधील महिला प्रतिनिधी उपलब्ध होऊ न शकल्यास महिला बचत गटामध्ये कार्यरत महिलांची नियुक्ती करण्यात यावी.)

३. मान्यताप्राप्त उच्च माध्यमिक शाळेच्या महिला मुख्याध्यापक / मान्यताप्राप्त महाविद्यालयाच्या महिला प्राचार्या - नियुक्त करावयाच्या सदस्यांची संख्या-३. (महिला मुख्याध्यापक/महिला प्राचार्या उपलब्ध होऊ न शकल्यास किमान ५ वर्षे अनुभव असलेल्या महिला शिक्षिकांची नियुक्ती करण्यात यावी.)

४. ग्रामीण भागातील आणि पोलीस अधीक्षक स्तरावरील महिला दक्षता समितीमध्ये जिल्हा परिषद सदस्य / पंचायत समिती सदस्य / महिला सरपंच / महिला लोकप्रतिनिधी आणि शहरी भागातील आणि पोलीस आयुक्त क्षेत्रातील परिमंडळ स्तरावरील महिला दक्षता समितीमध्ये महिला नगरसेवक/महिला लोकप्रतिनिधी- नियुक्त करावयाच्या सदस्यांची संख्या-३.

५. मागास व अल्पसंख्यांक प्रवर्गातील महिलांना दक्षता समितीमध्ये उचित प्रतिनिधित्व मिळेल याची दक्षता घेण्यात यावी.

ग) महिला दक्षता समितीमध्ये नियुक्त महिला सदस्यांच्या सदस्यत्वाचा कमाल कालावधी नियुक्ती पासून २ वर्षे इतका राहील.

घ) महिला दक्षता समितीच्या बैठकीचे आयोजन-

पोलिस स्टेशन स्तरावरील महिला दक्षता समितीची बैठक महिन्यातून किमान १ वेळा आयोजित करण्यात यावी. पोलीस आयुक्तालयातील परिमंडळीय स्तरावरील / पोलीस अधीक्षक स्तरावरील महिला दक्षता समितीची बैठक दर दोन महिन्यातून किमान १ वेळा आयोजित करण्यात यावी.

ड) महिला दक्षता समितीची कार्यक्षमता-

महिलांकडून प्राप्त अर्ज, तक्रारी आणि महिलांवरील अत्याचाराच्या गुन्ह्यांचा आढावा घेण्यात यावा. महिला अत्याचाराच्या गुन्ह्यास प्रतिबंध करण्यास करावयाच्या आवश्यक उपाययोजनांकरिता महिला दक्षता समिती सदस्यांनी पोलिसांना सहकार्य करावे. बळीत महिलेस वैद्यकीय मदत पोहोचविण्यास सहाय्य करावे, बळीत महिलेस मानसिक, शारिरीक पाठबळ देण्याकरिता पोलीसांना सहकार्य करावे.

२. महिला दक्षता समित्यांची रचना, कार्यपद्धती आणि कार्यकक्षा याबाबतचे यापूर्वीचे सर्व शासन निर्णय, शासन आदेश तसेच पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे स्तरावरून निर्गमित करण्यात आलेले आदेश/परिपत्रक याद्वारे अधिक्रमित करण्यात येत आहेत.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२०५२४११११०३१९२९ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(राहुल वि. कुलकर्णी)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा. उप मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई.
४. मा. मंत्री (गृह) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा. राज्यमंत्री (गृह/शहरे) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. मा. राज्यमंत्री (गृह/ग्रामीण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
७. मा. मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
८. अपर मुख्य सचिव (गृह), यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
९. प्रधान सचिव (विशेष), यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१०. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
११. पोलीस आयुक्त, मुंबई शहर.
१२. विशेष पोलीस महानिरीक्षक (मवबाअप्रवि), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१३. राज्यातील सर्व पोलीस आयुक्त/ पोलीस अधिक्षक (विशेष पोलीस महानिरीक्षक (मवबाअप्रवि), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई. यांचे मार्फत)
१४. निवडनस्ती (विशा-६), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.